

Finansdepartementet

Onsdag 14. januar 2026

Vår ref.: SHN

Deres ref.:

Høringsinnspill - redusert nedre grense i grunnrenteskatten og naturressursskatten for vasskraft

NORSKOG viser til høring med frist 15.01.2026, og leverer med dette sitt høringsinnspill til redusert nedre grense i grunnrenteskatten og naturressursskatten for vasskraft

Om NORSKOG

NORSKOG er en medlemsorganisasjon for aktive skogeiere. Vi arbeider med næringspolitikk og skogfaglig rådgivning. Tømmeromsetning og skogkultur går gjennom datterselskapet NORTØMMER. NORSKOG arbeider næringspolitisk for å oppnå gode rammebetingelser for et aktivt og dynamisk skogbruk. Våre viktigste næringspolitiske arbeidsfelt er eiendomsrett, skatt, klima- og miljøpolitikk, samferdsel, næringsutvikling og industripolitikk. Småkraft er en viktig del av næringsgrunnlaget for mange av våre medlemmer, og vi har derfor interesse av å levere høringsinnspill i saken.

Bakgrunn

Småkraftbransjen har gjennom flere tiår vært en bærebjelke i norsk kraftproduksjon, verdiskaping og distriktsutvikling. Forutsigbare og stabile rammevilkår er avgjørende for at denne sektoren skal kunne fortsette å levere på samfunnets behov for ren energi, lokal verdiskaping og arbeidsplasser. Forslaget om å senke innslagspunktet for grunnrenteskatt og naturressursskatt fra 10 MVA til 1,5 MVA vil ha dramatiske konsekvenser for småkraftbransjen. Vi skal i det følgende redegjøre for hvorfor vi mener forslaget er et destruktivt forslag som ikke bør vedtas.

Småkraftverkene i Norge produserer samlet årlig over 11 TWh, med et betydelig potensial for ytterligere utbygging. Rundt 820 småkraftverk er i drift, og sektoren har bidratt med store investeringer, arbeidsplasser og verdiskaping i distriktene. Siden 2000 er det bygget ut 8 TWh ny kraft, og småkraften har sysselsatt nærmere 20 000 årsverk. Verdiskapingen er betydelig, både gjennom skatter, avgifter, faktisk strømproduksjon, og lokale ringvirkninger.

Småkraften har vært en viktig kilde til ny fornybar kraft, og kan bygges ut raskt sammenlignet med større prosjekter. I en tid hvor kraftbalansen i Norge er under press, utgjør småkraften en av de mest aktuelle kildene til å styrke kraftbalansen frem mot 2030. Det er en lang kø av omsøkte småkraftprosjekter hos Norges vassdrags- og energidirektorat, og effektiv saksbehandling kan bidra til å utløse dette potensialet.

Konsekvenser av senket innslagspunkt

Forslaget om å senke innslagspunktet for grunnrenteskatt vil ramme småkraftbransjen hardt. Bransjen sliter allerede med lav lønnsomhet, og de siste årene har resultatene vært marginale eller negative. En økt skattebyrde vil føre til massive underskudd, halvering av selskapsverdier og konkursfare for mange aktører.

Bare det at forslaget kommer opp igjen, viser at rammebetingelsene fremstår ustabile. Allerede da forslaget kom opp, stanset flere av de største aktørene planlagte investeringer, og leverandørindustrien begynte å permittere ansatte. Dette rammer både private og offentlige aktører. Dette er kritisk i en bransje med behov for kapitalintensive investeringer og lange investeringshorisonter.

Grunnrenteskatten er ikke investeringsnøytral. Verdien av kraftverkene reduseres med 30–60 prosent, avhengig av alder. Nye kraftverk vil få en verdireduksjon på over 30 prosent, mens eldre anlegg kan miste mer enn 60 prosent av sin verdi. Dette gjør det svært vanskelig å finansiere nye prosjekter, og bankene vil kreve betydelig egenkapital. For mange private utbyggere vil det i praksis bli umulig å bygge ut nye småkraftverk. Dette gir åpenbart ikke mer strømproduksjon.

Innføring av grunnrenteskatt for småkraftverk vil som vi påpekte ovenfor, for mange anlegg medføre varig negativ likviditet og i praksis føre til avvikling eller konkurs. Høringsnotatet synes ikke å ha vurdert disse likviditetseffektene i særlig grad. Heller ikke virkninger for distriktene er nevnt.

For småkraftverk er det ikke tilstrekkelig å vise til skattemessige underskudd; vedvarende negativ kontantstrøm vil normalt føre til at finansieringsinstitusjoner avslutter sitt engasjement.

Finanskostnader er den klart største kostnaden for småkraftverk i de første 10–20 driftsårene. Når rentekostnader ikke er fradagsberettiget i grunnrenteskatten, blir rentenivået avgjørende for prosjektets bæreevne. Rentenivået er i dag høyere enn ved behandlingen av NOU 2019:16, hvor manglende fradrag for kapitalkostnader allerede ble påpekt som urimelig. Konsekvensene for nye og nyere småkraftverk er derfor mer alvorlige nå enn tidligere forutsatt.

Skattetilpasning er kun mulig for et fåtall kraftverk, og alle tilpasninger i produksjonskapasitet som igjen knyttes til skatt, er godkjent av staten gjennom konsesjonsregimet. Samfunnsnyttens ivaretas av NVE, som har strenge krav til vurdering av samfunnsøkonomisk nytte ved tildeling av konsesjoner.

Grunnrenteskatt forutsetter ekstraordinær avkastning på fellesskapets ressurser. Vilklårene for grunnrenteskatt kan etter vårt syn ikke være oppfylt når småkraft gjennom private avtaler utnytter ressurser underlagt grunneiers eiendomsrett, og ikke “fellesskapets naturressurser”. De første nedtegnelsene vi har om privat eiendomsrett gjelder rettigheter til elver, og stammer helt tilbake til 1100-tallet. Videre er småkraft en marginal virksomhet uten ekstraordinær avkastning.

Ifølge Njord Vannkraft vil innføringen av grunnrenteskatt fra Regjeringen gi omtrent 400 millioner kroner i skatteinntekter fra denne delen av småkraftbransjen. Dette utgjør omtrent halvparten av de beregnede 800 millionene for hele bransjen. Samtidig peker de på at selskapene samlet sett gikk med et underskudd på 120 millioner kroner.

Konsekvensene av forslaget om å senke innslagspunktet for grunnrenteskatt er enorme for distrikts-Norge. Dersom forslaget vedtas, vil småkraftsektoren i praksis avvikles og reduseres til en brøkdel av sin historiske størrelse. Dette vil få store konsekvenser for verdiskaping, arbeidsplasser og energiomstilling i hele landet. Representantforslaget om å sikre stabile rammebetingelser for mer småkraft er derfor et riktig og viktig signal.

Konklusjon

NORSKOG mener forslaget åpenbart ikke bør vedtas. Et stortingsflertall har uttrykt at forslaget ikke skal innføres, og NORSKOG er derfor skuffet over at høringsprosessen ikke kunne utsettes slik at den kunne avlyses etter

vedtak i stortinget. I stedet må man nå bruke ressurser på et forslag som etter alle solemerker ikke blir innført. Men fordi høringsrundene likevel er en viktig arena for å uttrykke holdninger til et lovforslag, og fordi vår erfaring tilsier at slike saker likevel kan behandles i forvaltningen på en måte som legger til rette for fremtidig lovendring, ser vi behovet for å inngi høringsinnspill også her.

Vi ber derfor om at man ikke går videre med forslaget. Regjeringen bør ta til seg stortingsflertallets argumentasjon i saken, og ikke minst bør argumentasjonen fra alle aktører berørt av forslaget lyttes nøye til. Regjeringen bør sikre at innslagspunktet for grunnrenteskatt og naturressursskatt på vannkraft ikke senkes fra dagens nivå. Parallelt bør NVE gis økt kapasitet til å korte ned saksbehandlingstiden for småkraft, slik at samfunnsøkonomisk lønnsomme prosjekter raskere kan bidra til kraftbalansen. Slik kombineres stabilitet og forutsigbarhet for næringen med målrettede tiltak som faktisk adresserer det påståtte terskelproblemet uten å påføre sektoren uforholdsmessige kostnader. Stabile og forutsigbare rammevilkår er avgjørende for at småkraftbransjen skal kunne fortsette å bidra til norsk verdiskaping, lokal utvikling og grønn omstilling.

Med vennlig hilsen

Simen Haugom Nordengen
Næringspolitisk rådgiver
NORSKOG